

mind a hatósági (tudós testületek által megfogalmazott) előírások együttesen szabják meg. S végül az épület egészének hatását igazából csak kívülről nézve lehet felmérni; a rogyadozás vagy stabilitás látszatát éppúgy, mint az égbeívelést vagy éppen a stílusteréseket, a hányaveti vagy gondos munka, netán korábbi katasztrófák nyomait.

A „tudomány épülete” kép erősen szuggesztív, ugyanakkor nehezen kvantifikálható. Tekintsük ezt a hiányosságot az önmagunkról való jelenlegi tudásunk átmeneti korlátjának. S új lakó csak az lehessen, akit a szomszédai elfogadnak, mert betartja a civilizált lakás

normáit. Évekig vándorolni az inaskodás után, majd mesterművet készíteni csak azoknak kelljen, akik egy-egy céh mesterei kívánnak lenni. Másoknak elég, ha megértik, hogy mit művel ez a társaság. A kontárok pedig maradjanak kívül: ott tágasabb. Aki az ő portékájukat veszi, még ha olcsóbbnak is tűnik, előbb-utóbb megbánja majd. S akkor magára vessen.

Irodalom

Füstöss László: Könyvespolc rovat. *Fizikai Szemle* 58/6 (2008) 235–237.

Kutrovácz Gábor, Láng Benedek, Zemplén Gábor: *A tudomány határai*. Typotex, Budapest, 2008.

HÍREK – ESEMÉNYEK

AZ AKADÉMIAI ÉLET HÍREI

Ünnepi tudományos ülés Berényi Dénes tiszteletére

A Magyar Tudományos Akadémia Fizikai Tudományok Osztálya és az MTA Atommagkutató Intézete 2008. november 26-án Ünnepi Tudományos Ülést rendezett Berényi Dénes akadémikus közelgő 80. születésnapja alkalmából. Az ülést Faigel Gyula osztályelnök vezette. Elsőként Lovas István elevenítette fel tudományos pályájának azon mozzanatait, amelyekre Berényi Dénes hatással volt, majd volt tanítványa, Pálincás József, az MTA elnöke köszöntötte az ünnepeltet. Ezután három előadás hangzott el a Berényi Dénes alapította Atomfizikai Főosztály kutatói által elért új tudományos eredményekről. Elsőként Jubász Zoltán beszélt a vékony, szigetelő kapillárisok lassú ionokat terelő és fókuszáló képességéről, egy önszervező mechanizmusról, amely

számos technikai és orvosi alkalmazással kecsegtet, majd Orbán Andrea ismertette az elektron-elektron kölcsönhatás jelentőségét a küszöb környéki ionizációs folyamatokban. Végül Tőkési Károly a szilárd testekben rugalmasan szórt elektronok Monte Carlo szimulációjáról beszélt, ami a vékonyrétegek vizsgálatához ad hasznos információt. Az ünnepelt köszönő szavaival záruló ülést állófogadás követte Fülöp Zsoltnak az ATOMKI igazgatójának pohárköszöntőjével. Ezután kétnapos Szinkrotron Iskola kezdődött a Berényi Dénes által alapított Magyar Szinkrotron Bizottság és az ATOMKI rendezésében.

Boldog születésnapot Dénes!

Gulyás László, Sulik Béla

Nemzetközi konferencia Debrecenben az ATOMKI rendezésében

2008. július 20–25. között Debrecenben, a Kölcsey Központban a Magyar Tudományos Akadémia Atommagkutató Intézet munkatársai rendezték meg a *Nukleáris mikroszonda technológia és alkalmazásai* (11th International Conference on Nuclear Microprobe Technology and Applications & 3rd International Workshop on Proton Beam Writing, ICNMTA2008) című nemzetközi konferenciát.

A konferencia a fókuszált ionnyalábokkal végzett kutatások két évente megrendezett nemzetközi sereg-szemléje, a sorozat 11. konferenciája volt. A közel 150 résztvevő 26 országból érkezett. Előző helyszínek: Szingapúr 2006, Dubrovnik, Horvátország 2004, Takasaki, Japán 2002, Bordeaux, Franciaország 2000, Fokváros, Dél-Afrika 1998, Santa Fe, USA 1996, Sanghaj,

Kína 1994, Uppsala, Svédország 1992, Melbourne, Ausztrália 1990, Oxford, Nagy-Britannia 1987.

Az MTA Atommagkutató Intézetének Ionnyaláb Alkalmazások Laboratóriuma 1994-ben helyezett üzembe egy ilyen berendezést. Az azóta eltelt 14 évben elért eredményei elismerésképpen kapta meg a rendezés jogát. A konferencia szervezését az ATOMKI a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel együttműködésben végezte.

A pásztázó ionmikroszondák különlegesen hatékony eszközök, amelyekkel különböző ionnyaláb-analitikai módszerek – mint mikroszkópos leképezési technikák – használhatók a mikro- és nanométeres mérettartományban, a legkülönfélébb tudományokban, a mikroelektronikától az orvosi-biológiai alkalmazásokon át a környe-

zetvédelemig és muzeológiáig. Az analitikai alkalmazásokon és a berendezésfejlesztésen túl jelentős előrelépés történik napjainkban az anyagtudomány és -módosítás sokszínű területein is.

A legaktuálisabb és legnagyobb érdeklődésre számot tartó kutatási területekről műhelyek (workshopok) is voltak a következő témákban: 3-dimenziós tomográfia (3D tomography), Szoftverek és adatbázisok (Software & Database), és – a konferencia címeiben is megjelenő – Protonnyalábos mikromegmunkálás (3rd International Workshop on Proton Beam Writing). Itt a tudományág világhírű szakembereitől sajátíthattak el a résztvevők hasznos gyakorlati tudnivalókat.

A résztvevők között örvendetes módon igen jelentős volt a fiatalok aránya. Végül, de nem utolsó sorban a Debrecenben megrendezett konferencia a magyar szervezők és Magyarország nemzetközi ismertségét és elismertségét is növeli.

A szponzorok támogatását ezúton is köszönjük: ATOMKI, International Atomic Energy Agency (IAEA), High Voltage Engineering, National Electrostatics Corp., Oxford Microbeams Ltd., ORTEC, Spektrum Méréstechnika Kft., National Instruments, NKTH (Mecenatúra), MTA, Paksi Atomerőmű Zrt., Spektrum-3D Kft., Carl Zeiss Technika Kft., DKV Zrt., Molcomp System Kft.

Rajta István, Kiss Árpád Zoltán
társelnökök, MTA ATOMKI

HÍREK ITTHONRÓL

Dézi Zoltán 80 éves

Dézi Zoltán 1928. december 13-án született az erdélyi Magyarbikalon. Hajdúböszörményben, a Bocskai Gimnáziumban érettségizett 1947-ben. Ezután költözött a család Debrecenbe. Dézi Zoltán itt kezdte egyetemi éveit, matematika-fizika középiskolai tanár szakon. Diplomáját 1951-ben szerezte meg, és ezt követően a Kísérleti Fizika Tanszéken dolgozott.

A DOTE-n 1963-ban újjászervezték a Radiológiai Klinikát, ennek során ide telepítették az ország második kobaltágyúját, a klinika fizikusa Dézi Zoltán lett. A mért mélydózisgörbékből és profilokból megszerkesztette az izodózisgörbéket, amely a besugárzástervezés alapja. Javaslatára új, sugárirányú tubusokat gyártottak, amelyekhez tartozó izodózisgörbék platóval rendelkeznek, így alkalmasak nagy térfogatú elváltozások homogén besugárzására.

Már a kezdetekkor is igény volt az egyedi besugárzási tervek elkészítésére, ehhez testkeresztmetszet felvétele és „kézi” tervezés volt szükséges. A homogén dóziseloszlás kialakításához Dézi adjunktus rendszeresen használt éket, elsőként az országban. Méréssel meghatározta a takarások szükséges minimális távolságát a test felszínétől, hogy a Compton-szórásból származó elektronok a test felszínét már ne terheljék. A besugárzások helyének pontosságát direkt kobaltnyalábbal készített felvételekkel ellenőrizte.

Dézi Zoltán munkája elismerést váltott ki az egész országban, sőt a határokon túl is. Ezért 1978-ban az IAEA megbízásából a kabuli egyetemi kórházba telepített Gravicert kobaltágyú bemérésére, és az ottani fizikusok betanítására fél évre Afganisztánba utazott. Hazatérése után védte meg kandidátusi disszertációját, majd egyetemi docensi kinevezést kapott.

A KLTE-n és a DOTE-n egyaránt nagy lelkesedéssel oktatta az egyetemistákat, emellett szakorvosjelölteket, szakorvosokat, asszisztenseket is tanított. A Radiológiai Klinikáról 1994-ben vonult nyugdíjba.

A Magyar Biofizikai Társaság elnökségi tagja, az Orvosfizikai Társaság titkára volt. E társaságoknak jelenleg is tagja, ezenkívül tagja az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak (ELFT), a Magyar Onkológusok Társaságának és a Magyar Sugárterápiás Társaságnak. Az ELFT Sugárvédelmi Szakcsoportja 1998-ban Bozóky emlékéremmel tüntette ki.

A Magyar Orvosfizikai Társaság 2008-ban *A magyar orvosfizikáért* emlékérmel alapított, melynek előlapján Bozóky akadémikus mellképe, a hátapon pedig az 1958-ban üzembe állított Gravicert kobaltágyú sematikus ábrája látható. A Társaság az érmet elsőként Dézi Zoltánnak adományozta, köszönetképpen egész eddigi tevékenységéért, 80. születésnapja alkalmából.

Pintye Éva
DE OEC Sugárterápia Tanszék

Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjpályázat 2008

Magyary Zoltán Felsőoktatási Közalapítvány (MZFK) az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmus támogatásával hirdeti meg a posztdoktori ösztöndíját azon kiemelkedő tudományos teljesítményt nyújtó, nemzetközi tapasztalattal rendelkező fiatal posztdoktorok számára, akik a

kiírás évében nem töltik be a 40. életévüket. A pályázati dokumentáció elérhető az Oktatási és Kulturális Minisztérium (www.okm.gov.hu) felsőoktatási pályázatait közzét, illetve a Közalapítvány honlapján (www.mzfk.hu). A pályázat beadási határideje 2008. december 31.